

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Економічний факультет

Кафедра підприємництва, торгівлі та прикладної економіки

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ОРГАНІЗАЦІЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ, ТОРГОВЕЛЬНИХ ТА БІРЖОВИХ СТРУКТУР**

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Освітня програма «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Спеціальність 076 Підприємництво та торгівля

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023-2024 н.р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Організація зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур
Викладач (-і)	Шеленко Діана Іванівна, д.е.н., проф. кафедри підприємництва, торгівлі та прикладної економіки Мацола Михайло Михайлович доц., к.е.н., доц. кафедри підприємництва, торгівлі та прикладної економіки
Контактний телефон викладача	+380990662326 +380502862926
Е-mail викладача	diana.shelenko@pnu.edu.ua mykhailo.matsola@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний, заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку консультацій, розміщеному на сайті кафедри https://kptpe.pnu.edu.ua/hrafiik-provedennia-konsultatsij/
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Організація зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур – спрямована на засвоєння студентами теоретичних основ зовнішньоекономічної діяльності, основних термінів і принципів, використання їх у різноманітних господарських ситуаціях, набуття практичних навичок самостійного укладання контрактів та прийняття рішень щодо ведення зовнішньоекономічної діяльності. Предмет дисципліни «Організація зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур» – є економічні відносини, що виникають в процесі здійснення підприємницькими, торговельними та біржовими структурами зовнішньоекономічних операцій. Об’єкт дослідження «Організація зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур» – міжнародна виробничо-господарська діяльність підприємств, із врахуванням особливостей на зовнішніх ринках. Пререквізити: Управління бізнес-процесами на підприємстві, Нормативно-правове регулювання ПТБД, Бізнес-комунікації у підприємстві, Торговельна діяльність, Біржова діяльність, Підприємницька діяльність. Постреквізити: Кінцева.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Мета «Організація зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур» полягає у розвитку та формуванні знань і навичок в області зовнішньоекономічних відносин підприємства із зарубіжними партнерами Цілі навчальної дисципліни згідно з вимогами освітньої програми: знати: - організаційно-правові основи здійснення зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур; - базові визначення, види, форми, умови, мотиви застосування зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур; - основні методи регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур. вміти: - застосовувати отримані знання при розв’язанні практичних та ситуаційних завдань;	

- обґрунтовувати сучасні тенденції розвитку зовнішньоекономічної діяльності у вітчизняних підприємницьких, торговельних та біржових структурах і в цілому на державному рівні;

- використовувати сучасні зовнішньоекономічні тенденції в прогнозуванні економічної ситуації, а також для пошуку прогресивних заходів регулювання існуючого становища як в Україні, так і на зовнішньому ринку.

Основними цілями вивчення дисципліни є теоретична й практична підготовка студентів питань, які охоплює зовнішньоекономічна діяльність підприємницьких, торговельних та біржових структур. Сформувати систему знань у студентів щодо ключових понять зовнішньоекономічної діяльності; методів організації, регулювання, аналізу, планування та ефективного управління зовнішньоекономічними процесами, здійснюваними на підприємствах; особливостей техніки проведення та фінансової підтримки зовнішньоекономічних операцій, а також правильного оформлення останніх з дотриманням вимог чинного законодавства та застосовного права у формі зовнішньоекономічного договору.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність

ІК 1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

ЗК4. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК 10. Здатність діяти відповідально та свідомо.

ЗК 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК 7. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

СК 9. Здатність до організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур.

Результати навчання

ПРН 3. Мати навички письмової та усної професійної комунікації державною й іноземною мовами.

ПРН 4. Використовувати сучасні комп'ютерні і телекомунікаційні технології обміну та розповсюдження професійно-спрямованої інформації у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

ПРН 10. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства.

ПРН 11. Демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці.

ПРН 17. Вміти вирішувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних, біржових структур і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів.

ПРН 19. Застосовувати знання й уміння для забезпечення ефективної організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур з

урахуванням ринкової кон'юнктури і діючих правових норм.							
5. Організація навчання							
Обсяг навчальної дисципліни 90 год.							
Вид заняття		Загальна кількість годин					
Лекції		20					
семінарські заняття		20					
самостійна робота		50					
Ознаки навчальної дисципліни							
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)			Нормативний / вибірковий		
8	076 Підприємництво та торгівля	4			нормативний		
Тематика навчальної дисципліни							
Тема		кількість год.					
		Денна форма			Заочна форма		
		лекції ї	семінарсь кі	самостійн а робота	лекції ї	семінарсь кі	самостійн а робота
Тема 1. Система регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур в Україні		2	2	5			8
Тема 2. Тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур		2	2	5	2		8
Тема 3. Нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур		2	2	5		2	8
Тема 4. Торговельно-посередницька діяльність на зовнішньому ринку		2	2	5			8
Тема 5. Структура і зміст зовнішньоекономічних контрактів		2	2	5		2	8
Тема 6. Транспортне обслуговування зовнішньоекономічної діяльності		4	4	5		2	8
Тема 7. Міжнародні розрахунки і банківське		2	2	5	2		10

обслуговування зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур						
Тема 8. Менеджмент у зовнішньоекономічній діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур	4	4	5	2		10
Індивідуальне завдання			10			10
Усього годин	20	20	50	6	6	78

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	100 балівна – (50 балів протягом семестру та 50 балів за екзамен) Поточний контроль 0-30 балів; Самостійна робота 0-10 балів; Індивідуальне завдання 0-10 балів; Екзамен 0-50 балів.				
	Поточне тестування та самостійна робота			Екзамен	Сума балів з навчальної дисципліни
	Модуль 1	Модуль 2			
	Поточний контроль	Самостійна робота	Індивідуальне завдання		
	Усне опитування, тестування	Тестування (КРС)	Презентація	Екзаменаційна робота	
	30 балів	10 балів	10 балів		
	50 балів			50 балів	100
	Підсумкова оцінка з дисципліни у стобальній шкалі переводиться у національну шкалу та ECTS за такою схемою				
	Шкала оцінювання для екзамену				
	університетська	національна			шкала ECTS (ECTS)
90 – 100	5	відмінно		A	
80-89	4	добре		B	
70-79				C	
60-69	3	задовільно		D	
50-59				E	
26-49	2	незадовільно з можливістю повторного складання		FX	
1-25		незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни		F	
Вимоги до письмової роботи	Вивчення дисципліни передбачає обов’язкове виконання індивідуального завдання – (ІЗ) “Основні напрями і показники розвитку зовнішньоекономічної діяльності України” (Студент досліджує динаміку показників платіжного				

	балансу України за останні 5 років. Робить висновки про основні тенденції зміни платіжного балансу, що спостерігаються.). Індивідуальні завдання (ІЗ) виконується у вигляді презентації від 5 до 10 слайдів з вказанням назви завдання, шифру групи та прізвища виконавця. Розподіл завдань здійснює викладач в межах групи або лекційного потоку (згідно порядкового номеру чи іншим способом (можна використати метод роботи в малих групах), координатор староста. Оформляють ІЗ у вигляді презентації за допомогою інструментів Power Point, Prezi, Canva чи ін. (захист відбувається на останньому практичному занятті, презентація надсилається викладачу на електронну пошту). Максимальна оцінка за ІЗ становить 10 балів.								
Семінарські заняття	Поточні оцінки 2, 3, 4, 5, які можуть отримати під час семінарських занять (або тестування в системі дистанційного навчання) сумуються і розраховується середнє арифметичне (із заокругленням до десятих). Поточне тестування по окремих темах може проводитись у системі дистанційного навчання – результат відображається у відсотках, максимум 100%. Середній бал за поточний контроль переводиться у 30 бальну шкалу. <table border="1"> <thead> <tr> <th>Оцінка</th><th>Умови отримання оцінки</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>5 «відмінно»</td><td> - повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами; - все, що викладається повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються; - правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача, що мають мету з'ясувати ступінь розуміння студентом матеріалу, що ним викладається. </td></tr> <tr> <td>4 «добре»</td><td> - студент дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег; - при правильному і в цілому зв'язному викладі матеріалу, студент припускає у відповіді неточності, які виправляє сам або при першому зауваженні викладача; - недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача. </td></tr> <tr> <td>3 «задовільно»</td><td> - студент виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача; - відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження пам'яті, при чому відповіді нечіткі; - не в змозі без допомоги викладача вивести співвідношення з іншими проблемами дисципліни, що вивчається; - допускає грубі помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача; - студент виявляє незнання більшої частини навчального </td></tr> </tbody> </table>	Оцінка	Умови отримання оцінки	5 «відмінно»	- повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами; - все, що викладається повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються; - правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача, що мають мету з'ясувати ступінь розуміння студентом матеріалу, що ним викладається.	4 «добре»	- студент дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег; - при правильному і в цілому зв'язному викладі матеріалу, студент припускає у відповіді неточності, які виправляє сам або при першому зауваженні викладача; - недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.	3 «задовільно»	- студент виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача; - відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження пам'яті, при чому відповіді нечіткі; - не в змозі без допомоги викладача вивести співвідношення з іншими проблемами дисципліни, що вивчається; - допускає грубі помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача; - студент виявляє незнання більшої частини навчального
Оцінка	Умови отримання оцінки								
5 «відмінно»	- повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами; - все, що викладається повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються; - правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача, що мають мету з'ясувати ступінь розуміння студентом матеріалу, що ним викладається.								
4 «добре»	- студент дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег; - при правильному і в цілому зв'язному викладі матеріалу, студент припускає у відповіді неточності, які виправляє сам або при першому зауваженні викладача; - недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.								
3 «задовільно»	- студент виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача; - відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження пам'яті, при чому відповіді нечіткі; - не в змозі без допомоги викладача вивести співвідношення з іншими проблемами дисципліни, що вивчається; - допускає грубі помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача; - студент виявляє незнання більшої частини навчального								

		матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце заминки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її; - викладає матеріал не достатньо зв'язно і послідовно.
	2 «незадовільно»	- студент припускається грубих помилок при викладі матеріалу і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача; - виявляє повне незнання і нерозуміння навчального матеріалу і як наслідок цього - повна відсутність навичок як в аналізі явищ, так і у подальшому виконанні практичних завдань.
Вимоги до контрольної роботи	Передбачено дві контрольні роботи, які виконуються під час семінарських занять (оцінки 2, 3, 4, 5). В умовах змішаного, дистанційного чи заочного навчання виконуються вдома (надсилається викладачу на електронну пошту). Контрольна робота № 1 проводиться на семінарському занятті за темою Економічна природа попиту й пропозиції у малому і середньому бізнесі у вигляді розв'язування задач за допомогою програми Excel. Контрольна робота № 2 проводиться на семінарському занятті за темою Витрати виробництва й прибуток в малому і середньому бізнесі у вигляді розв'язування задач за допомогою програми Excel.	
Самостійна робота	Студент опрацьовує питання, що призначенні для самостійного вивчення і для контролю за самостійною роботою (КСР) проходить тестування в системі дистанційного навчання (25 тестових питань, дві спроби – кращий результат). Результат відображається у відсотках, максимум 100%, при виставленні в журнал множить на коефіцієнт 0,1. Максимальна оцінка за тестування становить 10 балів.	
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент повинен набрати не менше 25 балів у сумі за такі види робіт: Поточний контроль (максимум 30 балів). Самостійна робота (максимум 10 балів). Індивідуальне завдання (максимум 10 балів). Якщо студент набрав менше 25 балів. Дозволяється, як виняток, з дозволу декана економічного факультету за заявою, погодженою з кафедрою підприємництва, торгівлі та прикладної економіки, одноразове виконання студентом додаткових видів робіт з навчальної дисципліни (відпрацювання пропущених занять, перескладання змістових модулів, виконання індивідуальних завдань тощо) для підвищення оцінок за змістові модулі.	
Підсумковий контроль	Підсумковою формою контролю є екзамен (максимум 50 балів), на якому студент презентує ідею свого майбутнього бізнесу. Повторне складання екзаменів допускається не більше двох разів з кожної дисципліни: один раз викладачеві (талон №2) усне опитування відповідно до програмових вимог, другий – комісії (талон №3) реалізується виключно у тестовій формі з використанням організаційно-технологічних процесів. Здобувача вищої освіти, який не ліквідував академічну заборгованість у встановлені терміни без поважної причини, відраховують з університету за академічну неуспішність або за його згодою направляють на повторне вивчення навчальної дисципліни (планується за рахунок власного часу студента і не фінансується з бюджетних коштів). В умовах карантину чи військового стану ідентифікація здобувача вищої освіти відбувається з використанням програми ZOOM.	
7. Політика навчальної дисципліни		
Письмові роботи. Виконання індивідуального завдання “Основні напрями і показники		

розвитку зовнішньоекономічної діяльності України” оформляють у вигляді презентації за допомогою інструментів Power Point, Prezi, Canva чи ін.

Академічна доброчесність. Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення в університеті <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Дозволяється вільне відвідування лекцій. Пропуски практичних занять відпрацьовуються в обов’язковому порядку на консультаціях, при цьому оцінка не ставиться, а нб округляється.

Неформальна освіта. Результати неформальної освіти можуть зараховуватись відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

Використання штучного інтелекту (ШІ) дозволяється як допоміжного інструменту.

Додаткові бали +10 балів за участь у конференції: виступ або тези; до 10 балів за сертифікат неформальної освіти.

8. Рекомендована література

Нормативно-правові документи

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003, № 436-IV із змінами та доповненнями. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15> (дата звернення: 19.08. 2023).
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 19.08. 2023).
3. Офіційний сайт Верховної Ради України <http://rada.gov.ua/>.
4. Державна служба статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
5. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України www.kmu.gov.ua.
6. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі <http://www.me.gov.ua/>

Наукові публікації

1. Matsola S., Shelenko D., Matsola M. The role of information support in the management of foreign economic activities of enterprises (Роль інформаційного забезпечення в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю підприємств). Науковий журнал «Причорноморські економічні студії». Вип. 57, 2020. С. 72–75.
2. Чернишова Л. О., Козуб В. О., Носач Л. Л., Величко К. Ю. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: практикум навч. посібник. Х.: «Видавництво «Форт», 2017. 238 с.
3. Мацола М.М., Мацола С.М. Вплив європейської економічної інтеграції на розвиток зовнішньоторговельних відносин між Україною та ЄС. Вісник Прикарпатського університету. Серія Економіка. Випуск 12. Івано-Франківськ: «Плай» 2017. С. 62-66.
4. Мацола М.М., Мацола С.М. Сучасні підходи до управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства. Вісник Прикарпатського університету. Серія Економіка. Випуск 13. Івано-Франківськ: «Місто-НВ», 2018.
5. Шеленко Д., Мацола М., Баланюк В. Особливості зовнішньоекономічної діяльності підприємств. «Актуальні проблеми та перспективи розвитку агро- та електроінженерії». Мат. міжн. наук.-практ. конф. (5 лист. 2020 року м. Бережани). Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2020. С. 42-44.
6. Салій Є.Ю., Салій О.О. Зміни у зовнішньоекономічній діяльності України в умовах війни. *Журнал стратегічних економічних досліджень*, № 3(14), 2023. С. 58-71.

Викладачі

Шеленко Д. І.

Професор кафедри підприємництва, торгівлі та прикладної економіки

Мацола Михайло Михайлович

доц., к.е.н., доц. кафедри підприємництва, торгівлі та прикладної економіки